

УДК 343.9

Брижак А. В.,
*асистент кафедри кримінально-правових дисциплін
Чернівецького факультету «Національного університету
«Одеська юридична академія», здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЗАПОБІГАННЯ ДІЛЬНИЧНИМИ ІНСПЕКТОРАМИ МІЛІЦІЇ, А ТАКОЖ ІНШИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА СЛУЖБАМИ ОВС КРАДІЖКАМ, ПОЄДНАНИМ З ПРОНИКНЕННЯМ В ЖИТЛО

У статті розглядається питання запобігання крадіжкам, поєднаним із проникненням у житло, тими працівниками міліції, які безпосередньо взаємодіють із населенням, здійснюють, так би мовити, первинну попереджувальну функцію та є, таким чином, однією із найважливіших ланок у сфері запобігання даному виду злочинів.

Ключові слова: запобігання, крадіжка, дільничний інспектор.

В охороні громадського порядку, забезпеченні громадської безпеки, проведенні профілактичних заходів важлива роль належить дільничним інспекторам міліції, працівникам патрульно-постової служби міліції, працівникам Державної служби охорони як таким, на яких законом покладено профілактичну функцію як одну із основних у службовій діяльності.

Профілактична, охоронна, запобіжна діяльність зазначених вище суб'єктів була предметом досліджень таких вчених як В.В. Василевич, Д.Д. Ганчев, О.Ф. Гіда, О.М. Джужа, М.В. Ковалів, В.М. Ліснічук, С.В. Максимов, О.П. Рябченко, Ю.М. Ткачевський, О.С. Фролов, О.Л. Чернецький та інші. Проте, поза увагою вчених залишилися питання щодо запобігання дільничними інспекторами міліції, а також іншими підрозділами та службами ОВС крадіжкам, поєднаним з проникненням в житло.

Мета даної статті полягає у дослідженні правового становища, ролі і значення, механізму діяльності таких служб у структурі ОВС, як Служба дільничних інспекторів міліції, Патрульно-постова служба міліції, Державна служба охорони під час профілактики крадіжок, поєднаних із проникненням у житло громадян. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні завдання: здійснити аналіз нормативно-правових актів, які регулюють діяльність дільничних інспекторів міліції, Патрульно-постової служби міліції, Державної служби охорони і визначити основні напрямки їх діяльності щодо запобігання ними крадіжкам, поєднаним з проникненням в житло.

Значна роль дільничних інспекторів міліції у профілактиці злочинів пояснюється, по-перше, тим, що на території адміністративної дільниці, яка обслуговується в місті або сільській місцевості, вони виконують основний обсяг правоохоронних функцій, покладених законом на міліцію. По-друге, дільничні

інспектори в своїй діяльності повсякчасно підтримують зв'язок з населенням, трудовими колективами, громадськими організаціями, оскільки громадяни і представники зазначених організацій з усіх питань правоохоронної діяльності звертаються безпосередньо в громадські пункти охорони порядку або до дільничних інспекторів.

Тобто, від належного виконання дільничними інспекторами завдань, функцій та обов'язків в сфері правоохоронної діяльності на закріпленій за ними адміністративній дільниці значною мірою залежить стан правопорядку в країні [1, с. 575].

Аналіз завдань і функцій, які виконуються службою дільничних інспекторів міліції, показує те, що у діяльності цієї служби питання забезпечення, реалізації, охорони та захисту прав, свобод, законних інтересів громадян та громадського порядку посідають особливе місце. Служба ДІМ за допомогою різноманітних засобів та методів бере участь у вирішенні цих завдань безпосередньо на своїх ділянках роботи. Значна відповідальність у забезпеченні реалізації та охорони прав, свобод та громадського порядку покладена на службу ДІМ, оскільки лише ця служба тісно взаємодіє з громадськістю й у своїй повсякденній діяльності займається охороною прав, свобод та законних інтересів громадян шляхом забезпечення суспільного спокою і безпосередньої охорони певних благ особи [2, с. 20].

На нашу думку, роль дільничного інспектора обумовлена особливостями його правового статусу, різностороннім характером його компетенції, обсягом компетенції дільничного інспектора порівняно з компетенцією самої міліції. У назві даної посади відбита необхідність здійснення функцій всієї міліції, до основних завдань дільничного інспектора належать:

- забезпечення особистої і майнової безпеки громадян;
- охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки;
- попередження і припинення злочинів;
- розкриття злочинів у справах, у яких провадження попереднього слідства не обов'язково;

- надання в межах своєї компетенції допомоги громадянам, посадовим особам, підприємствам, установам, організаціям і громадським об'єднанням у здійсненні їх законних прав та інтересів.

Діяльність служби дільничних інспекторів міліції урегульована, зокрема, профільним наказом МВС України «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» від 11.11.2010 № 550 [3].

У контексті питання, яке нами розглядається, хочемо зазначити, що у положенні, затвердженому вищезазначеним наказом, значна увага приділяється профілактиці злочинів.

Так, відповідно до вищезазначеного Положення основними завданнями працівників служби дільничних інспекторів є наступні:

2.1. Проведення загальної та індивідуальної профілактичної роботи серед жителів адміністративної дільниці. Охорона громадського порядку та

забезпечення громадської безпеки на території, що обслуговується.

2.2. Робота з населенням та громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо охорони громадського порядку та громадської безпеки, профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю.

2.3. Участь разом з іншими службами та підрозділами органів внутрішніх справ у виявленні, попередженні, припиненні адміністративних правопорушень та злочинів, а також у розкритті злочинів, учинених на території адміністративної дільниці [3, п. 2].

До того ж, декілька розділів даного Положення безпосередньо присвячені безпосередньо профілактиці злочинів. Це такі розділи, як

- Організація проведення індивідуально-профілактичної роботи.
- Участь разом з іншими службами та підрозділами органів внутрішніх справ у виявленні, попередженні, припиненні та розкритті злочинів, учинених на території адміністративної дільниці.
- Взаємодія дільничного інспектора міліції з патрульними нарядами, громадськими формуваннями з охорони громадського порядку та населенням щодо охорони громадського порядку, профілактики правопорушень.

Отже, бачимо, що профілактика злочинів являється одним із пріоритетних завдань дільничного інспектора міліції.

Крім даного Положення діяльність дільничних інспекторів міліції врегульовується нормативно-правими актами, до якої можемо віднести: Наказ МВС України від 10.10.2004 № 1177 «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України», Наказ МВС України від 22.10.2012 № 940 «Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України», Наказ МВС України від 21.08.1998 № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів» та інші накази та інструкції.

На нашу думку, функції, тобто основні напрямки діяльності дільничних інспекторів, витікають із завдань, покладених на них. Доцільно виділити наступні функції, які ми розмістили у порядку відносно теми, що розглядається:

- а) індивідуальна профілактична робота;
- б) підтримання тісних зв'язків з населенням і громадськістю;
- в) організація та здійснення охорони громадського порядку;
- г) участь у розкритті та розслідуванні злочинів.

Закон передбачає такі основні функції працівників служби дільничних інспекторів міліції

3.1. Забезпечення прав і свобод людини, її безпеки та захист від протиправних посягань, надання у межах своїх повноважень правової, соціальної допомоги та інших послуг населенню.

3.2. Налагодження співпраці з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, населенням і громадськими формуваннями з охорони громадського порядку у зміцненні правопорядку та профілактиці правопорушень.

3.3. Всебічне, повне й об'єктивне дослідження причин та умов, які призводять до вчинення правопорушень, унесення пропозицій щодо їх усунення, інформування населення з цих питань у своїх виступах як перед жителями адміністративної дільниці, так і через засоби масової інформації.

3.4. Організація діяльності базових дільничних пунктів міліції.

3.5. Формування позитивної громадської думки щодо стану правопорядку та діяльності дільничних інспекторів міліції, підвищення довіри населення до міліції [3, п.3].

На нашу думку, важливим моментом у профілактиці крадіжок, поєднаних із проникненням у житло, є індивідуальна профілактична робота, яка включає в себе своєчасне виявлення осіб, від яких можна очікувати скоєння злочинів, їх облік, систематичне спостереження за їх поведінкою і способом життя і прийняття необхідних заходів до недопущення з їх боку правопорушень. У полі зору дільничного інспектора знаходяться, зокрема, особи, звільнені з місць позбавлення волі; засуджені до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; ті, які зловживають спиртними напоями та допускають на цьому ґрунті порушення громадського порядку; «важкі» підлітки і батьки, що негативно впливають на виховання дітей та ін..

Дільничні інспектори міліції та працівники карного розшуку зобов'язані проводити індивідуально-попереджувальну роботу з піднаглядним з метою запобігання випадкам ухилення його від адміністративного нагляду. У разі отримання відомостей про наміри піднаглядного ухилитися від адміністративного нагляду або вчинити правопорушення викладають начальнику міськ-, райвідділу внутрішніх справ пропозиції щодо посилення контролю за поведінкою і способом життя такої особи [4, п. 5.3].

Вважаємо даний напрямок діяльності дільничних інспекторів міліції другим за важливістю щодо попередження крадіжок, поєднаних із проникненням у житло.

На перше ж місце пропонуємо поставити безпосередню роботу дільничного з населенням, спілкування з різноманітними верствами населення. Адже саме дільничний інспектор міліції – та посадова особа, до якої найчастіше звертаються громадяни за допомогою у вирішенні проблем, до того часто це проблеми загально-соціологічного характеру.

Вважаємо, що дільничний інспектор міліції повинен позиціонувати себе насамперед як друг громади, людина, до якої завжди можна звернутися за допомогою.

Здійснюючи профілактику на індивідуальному рівні, дільничний інспектор перш за все виявляє категорію осіб, від яких, зважаючи на їх поведінку, можна очікувати скоєння злочинів, бере їх на облік і проводить з ними виховну роботу.

Перелік таких осіб наведено в Інструкції по роботі дільничного інспектора міліції.

Важливу роль у протидії крадіжкам, поєднаними із проникненням у житло, відіграє взаємодія дільничного інспектора міліції з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку.

Окрім співпраці із вищезазначеними формуваннями, попередженню вчинення крадіжок, поєднаних з проникненням у житло, у значній мірі сприяє взаємодія дільничного інспектора міліції з позаштатними співробітниками міліції.

Основою роботи дільничних інспекторів міліції з профілактики правопорушень є встановлення зв'язків з населенням. Ефективні результати у цьому напрямку досягаються завдяки залученню до проведення індивідуальних профілактичних заходів працівників підприємств, лікарів, педагогів шкіл, соціологів тощо. Постійна взаємодія з такою категорією громадян є одним із принципів діяльності дільничного інспектора. Ефективність залучення дільничним інспектором міліції позаштатних співробітників, громадських формувань оцінюється при обліку результатів його роботи.

Отже, бачимо, що діяльність дільничного інспектора міліції є важливою ланкою у протидії вчинення крадіжок, поєднаних із проникненням у житло. Вважаємо, що разом із працівниками карного розшуку дільничні інспектори міліції становлять ядро профілактики такого роду злочинів.

Але, разом із тим, у діяльності з попередження крадіжок, поєднаних із проникненням у житло, беруть активну участь інші підрозділи та служби ОВС.

Це, по-перше, патрульно-постова служба міліції України.

Діяльність даної служби, окрім спільних для всіх підрозділів міліції законів та підзаконних нормативно-правових актів, урегульована наказом МВС України N 404 від 28.07.94 «Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України» [5].

Для ефективної профілактики злочинів, у значній мірі крадіжок, Статутом передбачено створення посту охорони порядку (ПО) це місце або дільниця місцевості, де працівники міліції (постові) виконують покладені на них обов'язки. Для поста визначається його центр і межі. Центр поста визначається в такому місці, звідки найзручніше вести нагляд і швидко вживати заходів для попередження й припинення правопорушень [5, п. 27].

До основних функцій патрульно-постової служби міліції належить охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Всі форми їх забезпечення включають в себе частково функції щодо попередження злочинів проти власності. Реалізуючи цю функцію, наряди патрульно-постової служби ведуть спостереження за підприємствами, організаціями, різними закладами, що розташовані на території, вживають необхідних заходів щодо недопущення розкрадань з різних об'єктів та посилення їх охорони; виявляють осіб, що посягають на власність; ведуть роз'яснювальну роботу серед громадян та посадових осіб щодо забезпечення збереження на вулицях та інших громадських місцях майна власників [6, с. 217]. Протиправні посягання на власність серйозний чинник соціальної напруженості, що викликає у громадян почуття тривоги за своє благополуччя і

майнову безпеку. Так, кількість зареєстрованих крадіжок у поточному році зростає. У цих умовах захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб, профілактика майнових злочинів віднесені до числа пріоритетних завдань Державної служби охорони.

Надійність охоронюваних об'єктів і квартир забезпечена на 100%, тільки в цьому році в Дніпропетровській області співробітниками Державної охорони було припинено понад 160 злочинних посягань. При зростанні обсягу реалізованих охоронних послуг кількість допущених крадіжок з

кожним роком знижується, перш за все, за рахунок застосування сучасних стійких приладів охоронної сигналізації [7, с. 10].

Основний напрямок діяльності працівників Державної служби охорони у напрямі протидії квартирним крадіжкам полягає у встановленні охорони приміщень.

Крім основних обов'язків міліція охорони згідно із Законом України «Про міліцію» та Положенням про Державну службу охорони при МВС України запобігає правопорушенням та припиняє їх у місцях несення служби [8].

Профілактична функція служби охорони впливає також із постанови Кабінету міністрів України від 10.08.1993 № 615 «Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності», у якій зазначено, що однією із її функцій є розроблення основних вимог до захисту об'єктів та громадян від злочинних посягань, примірних договорів і вимог до інженерно-технічного укріплення та захисту об'єктів, оснащення їх технічними системами та засобами телевідеоспостереження, тривожної сигналізації, контролювання доступу (далі технічні засоби охоронного призначення), а також інструкцій та інших документів, що регламентують виконання охоронних функцій [9, ст. 3]

Отже, можемо зробити висновок, що протидія крадіжкам, поєднаним із проникненням у житло здійснюється Державною службою охорони у двох основних напрямках:

1. Розробка правил та інструкцій щодо охорони підконтрольних об'єктів.
2. Безпосередня охорона житлових приміщень громадян.

У підсумку варто зазначити, що міліція, захищаючи приватну власність громадян від злочинних та інших протиправних посягань, здійснює діяльність щодо попередження та припинення зазначених діянь. Тому міліція повинна випереджати протиправні дії громадян, спрямовані на підготовку квартирних крадіжок і заздалегідь прийнятими заходами не допускати вчинення злочинів та адміністративних правопорушень. Крім того, якщо міліцією виявлено факти скоєння протиправних діянь, вона одразу повинна зреагувати на дані факти, у тому числі за допомогою фізичної сили, спеціальних засобів або вогнепальної зброї зупинити такі діяння.

Попередження задуманих і підготовлених крадіжок, поєднаних із проникненням у житло, проводиться службою дільничних інспекторів міліції та іншими службами міліції за такими напрямками:

а) виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню крадіжок, поєднаних із проникненням у житло, і прийняття передбачених законом заходів щодо їх нейтралізації, ослаблення дії або щодо їх усунення;

б) виявлення осіб, потенційно схильних у силу особистих якостей і минулої кримінальної поведінки, інших особистих якостей до скоєння злочину, їх реєстрації у системах профілактичного, криміналістичного та оперативного обліків, з подальшим наданням на них відповідного оперативнопрофілактичного впливу;

в) аналізу фактів крадіжок, поєднаних із проникненням у житло, які мали місце, і розробки на цій основі як окремих заходів, так і комплексних планів, програм профілактики даного виду злочинів;

г) вжиття адміністративно-правових заходів, оперативно-розшукових заходів, кримінально-процесуальних дій з припинення скоєних злочинів та адміністративних правопорушень;

д) охорони на основі договорів приватної, державної, муніципальної та інших форм власності.

Література:

1. Чернецький О.Л. Правовий статус дільничних інспекторів міліції / О.Л. Чернецький // Форум права. – 2010. – № 2. – С. 573–577.

2. Ганчев Д.Д. Взаємодія дільничного інспектора міліції з громадськими формуваннями з охорони громадського порядку / Д.Д. Ганчев // Вісник НАВСУ. – 2004. – № 6. – Ст. 19-23.

3. Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 11.11.2010 № 550 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 95. – стор. 120. – ст. 3386.

4. Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Наказ МВС від 04.11.2003 № 1303/203 // Збірник нормативно-правових актів України, що регламентують окремі питання кримінального провадження: [упоряд. С. М. Алфьоров, С. М. Міщенко, В.І. Фаринник та ін.]; за заг ред. В.І. Сліпченка. – Київ: тов «арт-дизайн», 2012. – 250 с.

5. Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України: Наказ МВС України N 404 від 28.07.94 // Збірник нормативно-правових актів України, що регламентують окремі питання кримінального провадження: [упоряд. С. М. Алфьоров, С. М. Міщенко, В.І. Фаринник та ін.]; за заг ред. В.І. Сліпченка. – Київ: тов «арт-дизайн», 2012. – 250 с.

6. Профілактика злочинів: [підруч.] / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі. — К. : Атіка, 2011. — 720 с.

7. Захист майнових інтересів громадян та профілактика майнових злочинів віднесені до числа пріоритетних завдань ДСО // Новини Дніпропетровська. – 2012. – № 69. – Ст. 10.

8. Про організацію службової діяльності міліції охорони Державної служби охорони при МВС України: Наказ МВС України від 25.11.2003 N 1433 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 22. – стор. 128. – стаття 1520.

9. Положення про Державну службу охорони при Міністерстві внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1993 № 615 «Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності» // Збірник нормативно-правових актів України, що регламентують окремі питання кримінального провадження: [упоряд. С. М. Алфьоров, С. М. Міщенко, В.І. Фаринник та ін.]; за заг ред. В.І. Сліпченка. – Київ: тов «арт-дизайн», 2012. – 250 с.

Брижак А. В. Предотвращение участковыми инспекторами милиции, а также другими подразделениями и службами ОВД кражи, совмещенным с проникновением в жилище

В статье рассматривается вопрос предотвращения краж, совмещенных с проникновением в жилище, теми сотрудниками милиции, которые непосредственно взаимодействуют с населением, осуществляют, так сказать, первичную предупредительную функцию и является, таким образом, одной из важнейших звеньев в сфере предотвращения данного вида преступлений.

Ключевые слова: предотвращения, кража, участковый инспектор.

Brizhak A. V. Preventing by the police inspectors, and other units and services of bodies of internal affairs the theft, combined with penetration into dwelling

The article discusses the prevention of theft, combined with entry into a home, those police officers who interact directly with the public, carry out, so to speak, primary preventive function and is thus one of the most important links in the prevention of such crimes.

Keywords: prevention, theft, police inspector